

**การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและการกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืม
เพื่อการศึกษา กรณีศึกษา: สถาบันระดับอุดมศึกษา**

**Examining Student Satisfaction and Benefits Distribution Towards the Student Loan Fund:
A Case of Higher Education Institutions in Thailand**

ธนภณริทธิ์¹ ธนภัทร์เสวตโชติ¹ และ พลภัทร บุราคม²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม และศึกษาการกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาผู้กู้ยืมในระดับอุดมศึกษา ว่าครัวเรือนที่ยากจนสามารถเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนได้มากน้อยเพียงใด วิธีการวิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาจำนวน 405 คน เป็นนักศึกษาผู้ขอกู้ยืมเงินหรือนักศึกษาผู้ที่ได้รับการกู้ยืมเงินที่ศึกษาในปีการศึกษา 2561 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความพึงพอใจของนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินคืนของกองทุน กยศ. อยู่ในระดับมากที่สุด (2) การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาผู้กู้ยืมในระดับอุดมศึกษา พบว่า การกระจายผลประโยชน์ของครัวเรือนผู้กู้ยืมเงินกองทุน กยศ. ส่วนใหญ่ผลประโยชน์ตกอยู่กับกลุ่มที่ 3 คือ คนรายได้ปานกลาง

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของนักศึกษา, การกระจายผลประโยชน์, กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

¹ นักศึกษารังสิตบัณฑิตศึกษาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

² ศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to examine the satisfaction of student loan borrowers toward eligibility criteria for the Student Loan Fund and investigate how many poor households could access the benefits of student loan provided by the Student Loan Fund in universities. Questionnaire about the satisfaction of student loan borrowers toward eligibility criteria for the Student Loan Fund served as a research instrument. 405 university students were the samples in this research. They were borrowers of the Student Loan Fund during the academic year of 2018. Data were analyzed by descriptive statistics which included percentage, mean, and standard deviation.

The findings showed that student loan borrowers' overall satisfaction toward eligibility criteria for the Student Loan Fund was high. It was also found that the highest level of satisfaction was terms and conditions of debt repayment to the Student Loan Fund. Moreover, the student loan benefits offered by the Student Loan Fund were distributed mainly to the middle-income people (the third group).

Keywords: satisfaction of student loan borrower, benefit distribution, the Student Loan Fund

1. บทนำ

ตามที่ทราบกันว่ากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จัดตั้งขึ้นพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งกองทุนคือ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นให้แก่ผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งคือโอกาสทางการศึกษา อันเป็นการช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และเป็นการสนองต่อนโยบายการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม แต่ปัญหาที่สำคัญพบว่า การดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้กู้ยืม ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกองทุนฯ จะสามารถให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยข้อมูล ณ ปีการศึกษา 2558 มีผู้ได้รับเงินกู้ยืมไปแล้วรวมทั้งสิ้น 4,521,365 ราย คิดเป็นจำนวนวงเงินให้กู้ยืม 477,895 ล้านบาท (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2558) แต่ไม่สามารถยืนยันได้ว่ากองทุนฯ ให้กู้ยืมถึงกลุ่มเป้าหมายนักเรียน นักศึกษาที่มาจากครัวเรือนที่ยากจนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) โดย Adrian Ziderman (2002) พบว่า การดำเนินงานของกองทุนฯ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกู้ยืมให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนฯ ซึ่งพิจารณาจากรายได้ของครอบครัวผู้กู้ไม่เกิน 200,000 บาทต่อปี ไม่สัมพันธ์กับความยากจนของครัวเรือน อีกทั้งกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ไม่รัดกุม ระบบการกำกับดูแลและตรวจสอบของกองทุนฯ เพื่อให้เกิดการให้เงินกู้ยืมถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ทั่วถึง (สมชัย ฤชุพันธุ์ และชลธาร วิสรุตวงศ์, 2544)

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กองทุนฯ ให้อำนาจสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาให้เงินกู้ยืมแก่นักศึกษา ตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ การตรวจสอบคุณสมบัติผู้กู้ การอนุมัติเงินกู้ยืมให้แก่ นักศึกษา ถึงแม้ว่ากองทุนฯ ได้กำหนด หลักเกณฑ์ กฎระเบียบในการจัดสรรเงินกู้ของสถาบันการศึกษาไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม กองทุนฯ ไม่ได้วางกลไกในการตรวจสอบการจัดสรรเงินให้กู้ยืมของสถานศึกษา ดังนั้น การขาดกลไกในการตรวจสอบจึงเป็นการเปิดช่องทางให้สถานศึกษาบางแห่งสามารถนำเงินที่ได้รับการจัดสรรไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อีกทั้งสถานศึกษาดำเนินการไม่รัดกุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ บุญรอด (2552) พบว่า การขาดกลไกในการตรวจสอบการจัดสรรเงินกู้ยืม ทำให้เกิดการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และการขาดกลไกในการติดตามและประเมินผล ทำให้การดำเนินงานของกองทุนฯ ผิดพลาดต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานาน โดยไม่ได้รับการแก้ไข

จากปัญหาการดำเนินงานของกองทุนฯ อาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้กู้ยืมของกองทุนฯ ทำให้มีทั้งผู้ที่พอใจและไม่พึงพอใจกับการดำเนินงานของกองทุน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จัดสรรเงินกู้ยืมอย่างไม่มีประสิทธิภาพ กระบวนการขั้นตอนในการขอกู้ยืมมีความยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอนมากเกินไป ทำให้การดำเนินการขอกู้ยืมมีความล่าช้ามาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภพ กุมรา (2553) พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ขั้นตอนการกู้ยืมมีขั้นตอนมากเกินไป เกิดความยุ่งยาก และล่าช้า ซึ่งเป็นปัญหามากที่สุด รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติด้านรายได้ของครอบครัว 200,000 บาทต่อปี ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่เปิดโอกาสให้คนที่ยากจนสามารถเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนฯ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และอารียา มนัสบุญเพิ่มพูน (2549) พบว่า นักศึกษาจำนวนมากไม่ได้เป็นผู้มีฐานะยากจนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้กลับมีสิทธิได้รับเงินกู้ยืม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสวงหาผลประโยชน์จากกองทุนฯ และมีผลลดโอกาสของนักเรียนจากครัวเรือนที่ยากจนในการได้รับเงินกู้ยืม

ในปัจจุบันปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างคนรวยกับคนยากจนมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการกระจายรายได้ของประชาชนที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงส่งผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษามีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนด้วยการจัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ดังนั้น การศึกษาการกระจายผลประโยชน์ของกองทุนฯ จะช่วยทำให้ทราบว่าผลประโยชน์จากการให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้กระจายไปสู่ครัวเรือนในกลุ่มชั้นรายได้ที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง และครัวเรือนที่ยากจนจะมีโอกาสเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนฯ ได้จริงหรือไม่อย่างไร

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้กู้ยืมของกองทุนฯ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้กู้ยืมซึ่งถูกกำหนดโดยกองทุนฯ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม และการกระจายผลประโยชน์ของกองทุนฯ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม
2. เพื่อศึกษาการกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาผู้กู้ยืมในระดับอุดมศึกษา ว่าครัวเรือนที่ยากจนสามารถเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนได้มากน้อยเพียงใด

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หรือนักศึกษาที่ได้รับการกู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2561 ซึ่งเป็นนักศึกษาที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษาประเภทของรัฐ และสถาบันการศึกษาประเภทในกำกับของรัฐ ในสถานศึกษา 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 3,377 คน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1,175 คน มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 3,455 คน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 4,677 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,684 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) โดยกำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มประชากรดังกล่าวจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 405 คน ดังนั้น จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย จำแนกออกได้ดังนี้

ประเภทของสถานศึกษา	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนศึกษา
มหาวิทยาลัยของรัฐ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	40
	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	145
	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	110
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	110
รวมทั้งสิ้น		405

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) ประกอบด้วย วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สถาบันการศึกษาของรัฐ และสถาบันการศึกษาในกำกับของรัฐ จากนั้นจำแนกสถาบันอุดมศึกษาออกตามภูมิภาคเป็น 4 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อแบ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในแต่ละภาค และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกสถาบันอุดมศึกษาตามประเภทของมหาวิทยาลัยและตามภูมิภาคได้จำนวน 4 มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันน่าจะมีคามพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 มหาวิทยาลัยที่ต่างกันน่าจะมีคามพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาที่กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ในสถาบันระดับอุดมศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา กลุ่มสาขาวิชาที่กำลังศึกษา คณะที่กำลังศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ย ภูมิลำเนาของครอบครัวของนักศึกษา เขตพื้นที่ภูมิลำเนาของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม ได้แก่ 1) การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ด้านคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับเงินกู้ยืม ด้านคุณสมบัติของผู้รับรองรายได้ครอบครัว และด้านคุณสมบัติของผู้ค้ำประกัน/หลักเกณฑ์ของผู้ค้ำประกัน 2) การกำหนดเงื่อนไขกระบวนการขอกู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร 3) การกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คือ ด้านความเพียงพอของเงินกู้สำหรับค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 4) การกำหนดเงื่อนไขการชำระคืนเงินต้นของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ด้านระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ยืม ด้านอัตราดอกเบี้ย และด้านการตรวจสอบติดตามการชำระหนี้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุถึงปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานของกองทุนเงินให้

ผู้ยืมเพื่อการศึกษาในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณสมบัติผู้มีสิทธิกู้ยืมเงิน ด้านกระบวนการขั้นตอนการขอกู้ยืมเงิน ด้านขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมเงิน และด้านหลักเกณฑ์การชำระคืนเงิน

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหา ภาษา ความชัดเจน ความครอบคลุม และความถูกต้องตรงตามประเด็นที่ศึกษาและกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ โดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งจะต้องมีค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนสิ่งที่ต้องการวัดได้ โดยผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามนี้อยู่ในระดับ 0.58 กล่าวคือแบบสอบถามนี้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ สามารถใช้เป็นตัวแทนที่ต้องการวัดได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ปรับแก้ข้อคำถามเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถดำเนินการออกไปใช้ในการเก็บข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ที่ได้ข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าความพึงพอใจ กำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	แปลความว่า	มีความพึงพอใจมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ Benefit Incidence Analysis (BIA) เป็นการวิเคราะห์การกระจายผลประโยชน์ของรายจ่ายสาธารณะ เพื่อให้ทราบว่า การกระจายผลประโยชน์นั้นได้กระจายไปสู่ครัวเรือนตามระดับชั้นรายได้ต่าง ๆ (ตั้งแต่จนที่สุดถึงรวยที่สุด) อย่างไร โดยอาศัยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 405 คน ในด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว โดยการจำแนกครัวเรือนออกตามระดับชั้นรายได้เป็น 5 กลุ่ม โดยใช้ควินไทล์ (Income Quintile) คือ กลุ่มที่ 1 (คนจนที่สุด) กลุ่มที่ 2 (คนจน) กลุ่มที่ 3 (คนรายได้ปานกลาง) กลุ่มที่ 4 (คนรวย) และกลุ่มที่ 5 (คนรวยที่สุด)

4. ผลการวิจัย

4.1) ความพึงพอใจของนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคั้งนี้ผู้กู้ยืมเงินกองทุนฯ มีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านการกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินคืนของกองทุน กยศ. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาคือ ด้านการกำหนดเงื่อนไขกระบวนการขอผู้กู้ยืมเงินของกองทุน กยศ. ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมของกองทุน กยศ. ($\bar{X} = 3.91$) และด้านการกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน กยศ. กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.84$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม

ความคิดเห็นของนักศึกษาผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมของกองทุน กยศ.	3.91	0.63	มาก
2. การกำหนดเงื่อนไขกระบวนการขอผู้กู้ยืมเงินของกองทุน กยศ.	3.99	0.58	มาก
3. การกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน กยศ.	3.84	0.70	มาก
4. การกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินคืนของกองทุน กยศ.	4.02	0.65	มาก
รวม	3.94	0.54	มาก

จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้านการกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินคืนของกองทุน กยศ. มีความเหมาะสมที่จะช่วยให้คนที่ยากจนสามารถมีสิทธิเข้าถึงการกู้ยืมเงินของกองทุนฯ และการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวมีความเป็นธรรมและความถูกต้องกับผู้ใช้ยืม ในขณะที่ด้านการกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน กยศ. กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุด เป็นเพราะว่า การกำหนดขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุนฯ ยังไม่มีความเหมาะสมกับครัวเรือนที่ยากจน และค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายังไม่เพียงพอต่อการเรียนของคนที่ยากจน ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เงินค่าครองชีพน้อยเกินไปกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษา ประกอบกับการโอนเงินเข้าบัญชีล่าช้า จึงทำให้เกิดปัญหาสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในสถานศึกษา

4.1.1) สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันน่าจะมี ความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมพบว่า จากสมมติฐานที่ 1 นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันน่าจะมี ความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์ด้วย Independent Sample t-test ของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมในภาพรวม จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา โดยสรุปแล้ว

พบว่า นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ไม่มีความสัมพันธ์ต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม

ความพึงพอใจของผู้กู้ยืม เงินกองทุนฯ ต่อหลักเกณฑ์การ ให้กู้ยืม	กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (n = 250)		กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (n = 155)		t	Sig.
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมของกองทุน กยศ.	3.90	.63	3.92	.63	-0.35	.72
2. การกำหนดเงื่อนไขกระบวนการขอกู้ยืมเงินของกองทุน กยศ.	3.96	.60	4.04	.55	-1.34	.17
3. การกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน กยศ.	3.85	.67	3.82	.74	.44	.65
4. การกำหนดเงื่อนไขการชำระคืนเงินของกองทุน กยศ.	3.99	.67	4.09	.63	-1.49	.13
ภาพรวม	3.92	.54	3.97	.54	-7.6	.44

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีความคิดเห็นว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมของกองทุน กระบวนการขอกู้ยืมเงินของกองทุน ขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน และการชำระคืนเงินของกองทุน ไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้กู้ยืมทั้งสองกลุ่มสาขาวิชามีความเห็นว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความเหมาะสมกับคนที่ยากจนที่จะช่วยให้มีโอกาสเข้าถึงการกู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

4.1.2) สมมติฐานที่ 2 มหาวิทยาลัยที่ต่างกันน่าจะมีการมีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของมหาวิทยาลัยที่มีต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ การศึกษา พบว่า จากสมมติฐานที่ 2 มหาวิทยาลัยที่ต่างกันน่าจะมีการมีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่แตกต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์ด้วย Independent Sample t-test มหาวิทยาลัยที่มีต่อ หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในภาพรวม จำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย โดย สรุปแล้วพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐและในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีความสัมพันธ์ต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า มหาวิทยาลัยที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อ หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของมหาวิทยาลัยที่มีต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ความพึงพอใจของมหาวิทยาลัยที่มีต่อ หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนฯ	มหาวิทยาลัยของรัฐ (n = 294)		มหาวิทยาลัยในกำกับ ของรัฐ (n = 111)		t	Sig.
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการ ให้กู้ยืมของกองทุน กยศ.	4.01	.59	3.65	.67	5.22	.000**
2. การกำหนดเงื่อนไขกระบวนการขอกู้ยืม เงินของกองทุน กยศ.	4.07	.56	3.80	.59	4.24	.000**
3. การกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้ กู้ยืมของกองทุน กยศ.	3.96	.65	3.50	.71	6.19	.000**
4. การกำหนดเงื่อนไขการชำระคืนเงินของ กองทุน กยศ.	4.09	.65	3.84	.64	3.53	.000**
ภาพรวม	4.03	.52	3.70	.53	5.73	.000**

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า มหาวิทยาลัยของรัฐระดับความพึงพอใจของมหาวิทยาลัยที่มีต่อหลักเกณฑ์การ ให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในภาพรวมมากกว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หมายความว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไข การให้กู้ยืมของกองทุน กระบวนการขอกู้ยืมเงินของกองทุน ขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน และการชำระคืนเงิน ของกองทุน มีความแตกต่างกันในทุกด้าน

4.1.3) ผลจากการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม สรุปได้คือ 1) การกำหนดเกณฑ์ด้านคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมเงินในด้านรายได้ของครอบครัวยังไม่มีความเหมาะสม ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และไม่สามารถเปิดโอกาสให้คนที่ยากจนเข้าถึงเงินกู้ยืมได้อย่างแท้จริง 2) กระบวนการขั้นตอนในการขอกู้ยืมเงินมีความยุ่งยากซับซ้อนมากเกินไป ประกอบกับเอกสารประกอบคำขอกู้มีค่อนข้างมากทั้งส่วนของผู้กู้และส่วนของเจ้าหน้าที่ ทำให้การดำเนินการขอกู้ยืมเงินมีความล่าช้ามาก และต้องใช้เวลาในการดำเนินการขอกู้ยาวนาน ดังนั้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาดังกล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับในยุคปัจจุบันที่ได้มีเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ แต่กองทุนฯ มิได้นำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ

4.2) การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษาผู้กู้ยืมในระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาระยะการกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การกระจายผลประโยชน์ของเงินกู้ยืมกระจายไปตามสัดส่วนจำนวนผู้กู้ยืมตามระดับชั้นรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนผู้กู้ยืมเงินกองทุน กยศ. ในปีการศึกษา 2561 พบว่า การกระจายผลประโยชน์ของครัวเรือนผู้กู้ยืมเงินกองทุน กยศ. ส่วนใหญ่ ผลประโยชน์ตกอยู่กับกลุ่มที่ 3 คือคนรายได้ปานกลาง คิดเป็นจำนวนเงิน 12,612.007 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.2 รองลงมาผลประโยชน์ตกกับกลุ่มที่ 2 คือ คนจน คิดเป็นจำนวนเงิน 8,660.943 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.1 ผลประโยชน์ตกกับกลุ่มที่ 4 คือ คนรวย คิดเป็นจำนวนเงิน 2,956.757 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.3 ทั้งนี้ การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนตกกับกลุ่มที่ 1 คือ คนจนที่สุด คิดเป็นจำนวนเงิน 1,674.623 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.4 ส่วนกลุ่มที่ 5 คนรวยที่สุด ก็ได้รับผลประโยชน์จากกองทุนเช่นกัน คิดเป็นจำนวนเงิน 261,660 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การกระจายผลประโยชน์ของเงินกู้ยืมกระจายไปตามสัดส่วนจำนวนผู้กู้ยืมตามระดับชั้นรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนผู้กู้ยืมเงินกองทุน กยศ. ในปีการศึกษา 2561

หน่วย: ล้านบาท

ชั้นรายได้	การกระจายผลประโยชน์	
	จำนวนเงินกู้ยืมที่ตกกับผู้กู้ในแต่ละชั้นรายได้	% ของรายได้
กลุ่มที่ 1 (คนจนที่สุด)	1,674.623	6.4
กลุ่มที่ 2 (คนจน)	8,660.943	33.1
กลุ่มที่ 3 (คนรายได้ปานกลาง)	12,612.007	48.2
กลุ่มที่ 4 (คนรวย)	2,956.757	11.3
กลุ่มที่ 5 (คนรวยที่สุด)	261,660	1
รวม	26,165.990	100

จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผลประโยชน์ตกกับครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลางมากกว่าครัวเรือนที่ยากจนที่สุด ทำให้โอกาสในการเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนของครัวเรือนที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึง ได้อย่างแท้จริง

5. การอภิปรายผล

การอภิปรายผลจากการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

5.1) ความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดเงื่อนไขการชำระคืนเงินของกองทุนฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีความเหมาะสมที่จะช่วยให้คนที่ยากจนสามารถมีสิทธิเข้าถึงการกู้ยืมเงินของกองทุนฯ และการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวมีความเป็นธรรมและความถูกต้องกับผู้กู้ยืม ในขณะที่ด้านการกำหนดเงื่อนไขขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุนฯ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุด เพราะว่า การกำหนดขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุนฯ ยังไม่มีความเหมาะสมกับครัวเรือนที่ยากจน และค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษายังไม่เพียงพอต่อการเรียนของคนที่ยากจน ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เงินค่าครองชีพน้อยเกินไปกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษา รายได้ของคนในครอบครัวไม่ได้เพิ่มขึ้น แต่จะต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้กู้ ประกอบกับกองทุนฯ โอนเงินเข้าบัญชีของผู้กู้มีความล่าช้าอย่างมากจึงทำให้ความพึงพอใจของผู้ที่มีต่อหลักเกณฑ์ด้านขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมน้อยลง ประกอบกับการโอนเงินเข้าบัญชีล่าช้า จึงทำให้เกิดปัญหาสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในสถานศึกษา

อีกประเด็นหนึ่งที่สอดคล้องและมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 คือ เรื่องการศึกษาระบวนการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมด้านการกำหนดเงื่อนไขกระบวนการขอกู้ยืมเงินของกองทุนฯ เกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนการขอกู้ยืมเงินที่สถานศึกษากำหนดมีขั้นตอนที่มากเกินไป ทำให้เกิดความซับซ้อน ยุ่งยาก และดำเนินการล่าช้า ซึ่งอาจทำให้ผู้กู้เสียสิทธิในการกู้ยืมเงินของกองทุนฯ

5.2) จากสมมติฐานที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และนักศึกษาผู้กู้ยืมในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีความคิดเห็นว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้กู้ยืมทั้งสองกลุ่มสาขาวิชาเห็นว่าหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความเหมาะสมกับคนที่ยากจนที่จะช่วยให้มีโอกาสเข้าถึงการกู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่วนผลการศึกษจากสมมติฐานที่ 2 สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐระดับความพึงพอใจของมหาวิทยาลัยที่มีต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในภาพรวมมากกว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ หมายความว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมของกองทุน กระบวนการขอกู้ยืมเงินของกองทุน ขอบเขตวงเงินให้กู้ยืมของกองทุน และการชำระคืนเงินของกองทุน มีความแตกต่างกันในทุกด้าน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยของรัฐมีความเห็นว่า หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความเหมาะสม

กับคนที่ยากจนที่จะช่วยให้มีโอกาสเข้าถึงการกู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มากกว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

5.3) ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อหลักเกณฑ์การให้กู้ยืม สรุปได้ว่า การกำหนดเกณฑ์ด้านคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมเงินในด้านรายได้ของครอบครัวยังไม่มีความเหมาะสม ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และไม่สามารถเปิดโอกาสให้คนที่ยากจนเข้าถึงเงินกู้ยืมได้อย่างแท้จริง ส่วนเรื่องกระบวนการขั้นตอนในการขอกู้ยืมเงินมีความยุ่งยากซับซ้อนมากเกินไป ประกอบกับเอกสารประกอบคำขอมีค่อนข้างมากทั้งส่วนของผู้กู้และส่วนของเจ้าหน้าที่ ทำให้การดำเนินการขอกู้ยืมเงินมีความล่าช้ามาก และต้องใช้เวลาในการดำเนินการขอกู้ยืม ดังนั้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาดังกล่าว ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับในยุคปัจจุบันที่ได้มีเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ แต่กองทุนฯ มิได้นำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ

5.4) การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผลประโยชน์ตกกับครัวเรือนที่มีรายได้อ่อนกลางมากกว่าครัวเรือนที่ยากจนที่สุด ทำให้โอกาสในการเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนของครัวเรือนที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างแท้จริง ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีการจัดสรรเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ไม่มีความเป็นธรรม อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการกำหนดหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ไม่เป็นธรรม และไม่สามารถเปิดโอกาสให้ครัวเรือนที่ยากจนเข้าถึงหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมเงินได้ ตลอดจนกระบวนการขั้นตอนการให้กู้ยืมเงินที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Tangkitvanich & Manasboon-phempool (2008) พบว่า กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่ได้ช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนจากครัวเรือนที่ยากจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากระบบการคัดกรองที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลประโยชน์ของการดำเนินโครงการ กยศ. (Benefit Incidence) ตกแก่นักศึกษาจากครัวเรือนที่มีระดับรายได้ปานกลางจนถึงรายได้ระดับสูงมากกว่า นักศึกษาที่มาจากครัวเรือนยากจน กองทุนฯ จึงเป็นการอุดหนุนการให้บริการสาธารณะแบบถดถอย (Regressive Subsidy) ที่เป็นอุปสรรคต่อการกระจายรายได้และการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ดังนั้น การกระจายรายได้ของครัวเรือนที่ยากจนกับครัวเรือนที่ร่ำรวยจึงเกิดช่องว่างกว้างมาก การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ประโยชน์ตกกับครัวเรือนที่ร่ำรวยมากกว่าครัวเรือนที่ยากจน ทำให้โอกาสในการเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนของครัวเรือนที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างแท้จริง ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

จึงสรุปได้ว่า การกำหนดหลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความสำคัญต่อโอกาสในการเข้าถึงผลประโยชน์ของกองทุนฯ ของคนที่ยากจนให้สามารถมีสิทธิเข้าถึงการกู้ยืมเงินของกองทุนฯ ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและความถูกต้องกับผู้กู้ยืม โดยเฉพาะที่สำคัญต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนฯ ตั้งแต่แรกเริ่ม อีกด้านหนึ่งคือ การกระจายผลประโยชน์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ควรมีการจัดสรรเงินให้กู้ยืมให้มีความเป็นธรรม และผลประโยชน์ควรตกกับครัวเรือนที่ยากจนเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนฯ มากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางแก้ไขในการดำเนินงานของ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ดังนี้

1) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาควรปรับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการให้กู้ยืมให้สอดคล้องกับรายได้ของ ครอบครัวที่มีรายได้น้อย เพื่อให้คนที่ยากจนสามารถมีโอกาสเข้าถึงการกู้ยืมของกองทุนได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย

2) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ควรมีกลไกการตรวจสอบหรือกำกับดูแลจากกองทุนฯ ในการจัดสรร เงินกู้ยืม เพื่อให้การดำเนินงานให้กู้ยืมของสถานศึกษาในสังกัด มีการให้กู้ยืมที่ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

3) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการศึกษา เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนและประเมินประสิทธิผลในการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้กู้ตรงตาม กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กองทุนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. (2558). รายงานประจำปี พ.ศ. 2558. กรุงเทพมหานคร: กยศ.

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และอารีธา มั่นบุญญเพิ่มพูน. (2549). การประเมินนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (โครงการวิจัยการประเมินนโยบายสาธารณะด้านสังคมที่มีความสำคัญ). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).

สมชัย ฤชุพันธุ์ และชลธาร วิศรุตวงศ์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

เสกสรรค์ บุญรอด. (2552). การประเมินผลและความพึงพอใจของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อกองทุนเงินให้กู้ยืม เพื่อการศึกษา: กรณีศึกษาสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา. (Unpublished Master's thesis), สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

เอกภพ ภูมรา. (2553). การประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ระดับอุดมศึกษาใน จังหวัดเชียงใหม่. (Unpublished Master's thesis), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.

Somkiat Tangkitvanich and Areeya Manasboon-phempool. (2008). *Assessing Student Loan Fund Policies (An important public social assessment policy research project)*. Bangkok: Thailand Development Research Institute (TDRI).

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

Ziderman, Adrian. (2002). Financing student loans in Thailand: revolving fund or open-ended commitment?. *Economics of Education Review* (21), 367-380.